

Αθήνα, 12 Ιουλίου 2024

Ερώτηση

Προς την Υπουργό Πολιτισμού

Θέμα: Προσβλητική για τη συλλογική μνήμη και για τη διατήρηση της αρχαιολογικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης των Χανίων η απόπειρα μετατροπής των ιστορικών κτηρίων στην κορυφή του λόφου Καστελλίου σε ξενοδοχείο

Ο λόφος Καστελλίου αποτελεί το σημαντικότερο σημείο αρχαιολογικού ενδιαφέροντος της πόλης των Χανίων καθώς σε αυτόν εντοπίζονται ευρήματα κατοίκησης της περιοχής εδώ και 5500 χρόνια και ο λόφος έχει υπάρξει το διοικητικό κέντρο της πόλης για το μεγαλύτερο διάστημα αδιάλειπτης κατοίκησης της περιοχής.

Η αρχαιολογική αξία και σημασία της περιοχής της Παλιάς Πόλης των Χανίων έχει αναδειχθεί με τη με αρ. 6478 Υ.Α. (ΦΕΚ 523/Β'/18.8.1965) ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο. Σε συνέχεια της παραπάνω απόφασης, το 2011 το μεγαλύτερο τμήμα της πόλης των Χανίων οριοθετήθηκε ως αρχαιολογικός χώρος (ΦΕΚ Α.Α.Π./241/21.11.2011), ενώ το 2012 γίνεται και οριοθέτηση των σχετικών ζωνών, όπως προβλέπει η κείμενη νομοθεσία, σε ζώνη Α' και Β'. Ο μόνος λόγος που η εν λόγω περιοχή του λόφου δεν εντάσσεται στη ζώνη Α' αλλά στη ζώνη Β1 με «...σημαντικά κατάλοιπα της Μινωικής Κυδωνίας...» είναι ότι εντάσσεται σε ενεργό οικισμό που δεν επιδέχεται χαρακτηρισμό αδόμητης ζώνης Α.

Εξάλλου στον λόφο είναι εν εξελίξει αδιάκοπα από τη δεκαετία του '70 συστηματικές ανασκαφικές έρευνες για τον σκοπό των οποίων ακόμα και σήμερα βρίσκεται σε ισχύ πρόγραμμα απαλλοτριώσεων όλων των αδόμητων οικοπέδων του λόφου. Ήδη από το 1977, από τη μελέτη Ρωμανού-Καλλιγά έχει προταθεί η αναδιαμόρφωση της ευρύτερης περιοχής του λόφου Καστελλίου με τη μετατροπή του

λόφου σε αρχαιολογικό πάρκο που ενοποιούσε ευρήματα διαφορετικών ιστορικών περιόδων με τα υφιστάμενα διατηρημένα κτίσματα.

Γι' αυτό εξάλλου και ήδη από το 2014 ο λόφος Καστέλλι έχει συμπεριληφθεί στον ελληνικό ενδεικτικό κατάλογο, μαζί με πέντε ακόμη πολύ σημαντικά ανακτορικά κέντρα της Κρήτης (Κνωσό, Φαιστό, Μάλια, Ζάκρο και Ζώμινθο), προκειμένου να προταθούν για σειριακή εγγραφή στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.

Σε σχέση με τα ιστορικά κτήρια, ιδιοκτησίας του Πολυτεχνείου, που δεσπόζουν στην κορυφή του λόφου Καστελλίου: το ίδιο το κεντρικό κτήριο, γνωστό στην τοπική κοινωνία ως το κτήριο της Μεραρχίας, κατέχει ξεχωριστό χαρακτηρισμό ως νεότερο μνημείο που εκδόθηκε το 2018 από το ΥΠΠΟΑ (ΦΕΚ 50/Α.Α.Π./ 22.3.2018) γεγονός που από μόνο του συνιστά αποτρεπτικό παράγοντα για την οικονομική εκμετάλλευση του εν λόγω ακινήτου. Τα άλλα δύο ιστορικά κτήρια των Στρατώνων και των Φυλακών ανήκουν στο ίδιο συγκρότημα συμπληρώνοντας τον μνημειακό χαρακτήρα του. Ειδικά το ισόγειο των Φυλακών είναι ένας από τους πύργους της ενετικής οχύρωσης του λόφου. Όπως και η ίδια η Υπουργός Πολιτισμού έχει αναφέρει απαντώντας σε πρόσφατη επίκαιρη ερώτηση «τα κτήρια αυτά διασώζουν αρχιτεκτονικά στοιχεία από την εποχή της ενετοκρατίας και εδράζονται στο βυζαντινό τείχος. Εξ όλων αυτών συνάγεται ότι προστατεύονται από τις διατάξεις του 4858 του 2021, του αρχαιολογικού νόμου δηλαδή». Σύμφωνα, λοιπόν, με τις διατάξεις του κωδ. αρχαιολογικού νόμου και συγκεκριμένα του άρθρου 7 (όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 123/ν.4611/Μάιος 2019): «Τα αρχαία ακίνητα μνημεία, κατά την έννοια των άρθρων 2 και 6, που χρονολογούνται μετά το 1453, είναι πράγματα εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησικτησίας, εφόσον ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα ή νομή» και «η διοίκηση και διαχείριση των ανωτέρω μνημείων ασκείται από το Δημόσιο».

Στο Δημόσιο συμπεριλαμβάνονται και τα νομικά του πρόσωπα, όπως είναι το Πολυτεχνείο Κρήτης και τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα εν γένει. Επομένως, τα εν λόγω ακίνητα μνημεία είναι εκτός πάσης συναλλαγής και η διοίκηση και διαχείρισή τους ασκείται από το Δημόσιο για την προστασία του πολιτιστικού κεφαλαίου της χώρας και ειδικότερα την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς χάριν των επερχόμενων γενεών, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του 2019.

Δυστυχώς όμως το Πολυτεχνείο Κρήτης έχει αναλάβει πρωτοβουλίες ώστε ο λόφος να αποτελέσει αντικείμενο οικονομικής εκμετάλλευσης μέσα από τη μετατροπή

του σε ξενοδοχειακή μονάδα. Το Πολυτεχνείο Κρήτης είχε, ατυχώς, προχωρήσει στην προκήρυξη δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού με κλειστές προσφορές για την εκμίσθωση των τριών ακινήτων. Ο σχεδιασμός για τη μετατροπή των τριών ιστορικών κτηρίων ιδιοκτησίας του Πολυτεχνείου Κρήτης στην κορυφή του λόφου Καστελλίου, συνολικής έκτασης 3.652 τμ. σε ιδιωτικό ξενοδοχείο, μάλιστα, προχώρησε χωρίς να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η εν λόγω χρήση ήταν απαγορευμένη από την κείμενη αρχαιολογική νομοθεσία.

Πέρα από την ισχυρή απαγόρευση που επιβάλλει το πλέγμα της κείμενης αρχαιολογικής νομοθεσίας, και οι ίδιες οι εν ενεργεία πολεοδομικές διατάξεις στην περιοχή δεν επιτρέπουν την χρήση του ιστορικού μνημείου ως ξενοδοχείου. Στο ισχύον ΓΠΣ του Δήμου Χανίων στον λόφο Καστέλλι επιτρέπονται αποκλειστικά και μόνο εκπαιδευτικές και στρατιωτικές χρήσεις. Ταυτόχρονα, η όποια τροποποίηση του ΓΠΣ Χανίων αναγκαστικά θα πρέπει να είναι συμβατή με τις εν ισχύ αρχαιολογικές διατάξεις.

Πέρα όμως από τους ανυπέρβλητους νομικούς περιορισμούς, που δεν επιτρέπουν τη μετατροπή των διατηρητέων κτηρίων του λόφου Καστελλίου σε ξενοδοχειακό συγκρότημα, είναι η ίδια η γενικευμένη αντίδραση της τοπικής κοινωνίας που θα έπρεπε να αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα για να ανασταλεί ο όποιος ανάλογος σχεδιασμός. Η γενικευμένη αντίδραση της κοινωνίας των Χανίων ενάντια στην ενδεχόμενη ξενοδοχοποίηση ενός από τα εμβληματικότερα μνημεία της πόλης έχει εκφραστεί μέσα από ψηφίσματα και ανακοινώσεις του Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, του Συλλόγου κατοίκων της Παλιάς Πόλης, της Τοπικής Κοινότητας του Δήμου Χανίων, του ΤΕΕ-Τμήμα Δυτικής Κρήτης, του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου, του Οικονομικού Επιμελητηρίου, των Συλλόγων Αρχιτεκτόνων, Τοπογράφων και Πολιτικών Μηχανικών κ.ά.

Σε αντίθεση με όλα τα παραπάνω, και μη λαμβάνοντας αυτά υπόψη, πρόσφατα, η Υπουργός Πολιτισμού δήλωσε ότι δεν είναι δεσμευτικό το ισχύον ΓΠΣ για τη δημόσια ιδιοκτησία του Πολυτεχνείου στην κορυφή του λόφου, παρότι στην στον σχετικό νόμο (παρ. 15 του άρθρου 51 του ν. 4178 /2013, όπως τροποποιήθηκε από τον ν. 5079/2023, άρθρο 30, παρ. 2) προβλέπεται ότι η αναθεώρηση του Γ.Π.Σ. «θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως τις 31.3.2024, διαφορετικά από 1η.4.2024 εφαρμόζονται αυτοδικαίως δεσμευτικά οι διατάξεις των ως άνω Γ.Π.Σ.».».

Δυστυχώς, το Υπουργείο Πολιτισμού συνεχίζει να συζητεί τη μετατροπή του μνημειακού συγκροτήματος σε ξενοδοχείο, κρατώντας σε εκκρεμότητα από το 2022

την σχετική αίτηση της Εταιρείας Belvedere ΕΠΕ και δίνοντάς της τη δυνατότητα να προχωρεί σε διερευνητικές εργασίες ως εργοδότης. Ακόμη και αν δεν ήταν δεσμευτικές οι πολεοδομικές διατάξεις, θα έπρεπε να είχε λάβει υπόψη τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων για τον δημόσιο χαρακτήρα του συγκροτήματος με κοινωφελείς λειτουργίες, την ισχυρή κήρυξη της Μεραρχίας ως νεώτερου μνημείου, αντιπροσωπευτικής τυπολογίας δημόσιου αρχιτεκτονήματος και φορέα συλλογικής μνήμης και τα αρχαία τμήματα των άλλων κτισμάτων, και να είχε ήδη απαντήσει αρνητικά στο αίτημα της Εταιρείας για μετατροπή των δημόσιων ιστορικών κτηρίων σε ξενοδοχείο.

Αντιθέτως, πρόσφατα, το Υπουργείο εξέδωσε απόφαση για την έκδοση άδειας δειγματοληψίας, ανάλυσης δομικών υλικών και διερευνητικών εργασιών στο πλαίσιο της εκπόνησης μελέτης των κτισμάτων για την αλλαγή της χρήσης του ιστορικού μνημείου με χρηματοδότη και εργοδότη την Εταιρεία Belvedere ΕΠΕ.

Λαμβάνοντας υπόψιν όλα τα παραπάνω, ερωτάται η κύρια Υπουργός:

- 1) Σκοπεύετε να ανακαλέσετε την προηγούμενη άδεια σας για τη διενέργεια διερευνητικών εργασιών από την ανάδοχο ιδιωτική εταιρεία του έργου εκμίσθωσης των διατηρητέων και προστατευόμενων κτηρίων του λόφου Καστελλίου από το Πολυτεχνείο Κρήτης;**
- 2) Σκοπεύετε να απαντήσετε αρνητικά στο αίτημα της εν λόγω ιδιωτικής εταιρείας για ξενοδοχειακή εκμετάλλευση των δημόσιων, ιστορικών κτηρίων;**
- 3) Τι πρωτοβουλίες θα πάρετε για την τήρηση της νομιμότητας αναφορικά με την αρχαιολογική νομοθεσία στους συνεχιζόμενους σχεδιασμούς για την οικονομική εκμετάλλευση του λόφου Καστελλίου;**
- 4) Με ποιο τρόπο σκοπεύετε να προωθήσετε και να συμβάλετε στην περαιτέρω ανάδειξη των διατηρητέων κτηρίων και της ευρύτερης αρχαιολογικής περιοχής του σημερινού λόφου Καστελλίου;**

Οι υπογράφωντες βουλευτές

Χαρίτσης Αλέξανδρος (Αλέξης)

Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία)

Αχτσιόγλου Ευτυχία (Εφη)

Ζεϊμπέκ Χουσεϊν

Ηλιόπουλος Αθανάσιος (Νάσος)

Πέρκα Θεοπίστη (Πέτη)

Τζανακόπουλος Δημήτριος

Τζούφη Μερόπη

Τσακαλώτος Ευκλείδης

Φερχάτ Οζγκιούρ

Φωτίου Θεανώ